

שומע". סיים הברכה, יאמר זאת שם. נזכר לאחר שהחל "רצה", חוזר ל"ברך עלינו". נזכר לאחר שסיים "יהיה לרצון" האחרון, חוזר לראש התפילה¹⁰.

שכח 'טל ומטר' ונזכר כשהגיע זמן התפילה הבאה, מתפלל בתפילה הבאה פעמיים שמונה עשרה: הראשונה לחובת התפילה הנוכחית והשנייה כתשלומין לתפילה הקודמת. אולם אם נזכר אחר מנחת ערב-שבת, לא יתפלל בערבית של שבת שתיים. המסופק אם שאל

'טל ומטר', עד מלאות שלושים יום מהיום¹¹ [השנה – עד ערבית אור לח' כסלו ולא עד בכלל], דינו כמי שכחה לאומר¹². הערב אפשר לראשונה לקדש את הלבנה, למנהגנו שממתינים עד שבעה ימים מהמולד¹³. [ואין צריך "שבעה שלמים"¹⁴].

יום חמישי
ח' במרחשוון
תענית 'חמישי'².

תשובה סיי קיד סייק ג בשם הריטבי"א, וראה בנדון בגיליון הקודם (תקפ"ח) הערה 25.
10) בשערי תשובה שם כי בשם הריטבי"א שכאשר חוזר לראש התפילה אי"צ לומר אדי שפתי תפתח (ובערך השולחן ס"ח תמה ע"ז, שהרי תיקנו לומר פסוק זה קודם התפילה, ועתה הברכות מפסיקות בינו לבין הפסוק, והן כבר בטלו). ובקצות השולחן ס"ק ה כי שאם סיים תפילתו וחוזר לראש היה ממש כמתחיל תפילה חדשה וצריך להמתין כדי הילוך ד"א, ולכן פסק גם בפנים (שם) שאז יתחיל מאדו שפתי תפתח. אבל להלן בבדי השולחן סו"ס עח הביא מהשע"ת ס"י תכב ס"ק ג מסי

שלמי-חגיגה ע"פ הריטבי"א שגם מי שסיים לומר תחנונים וחוזר לראש התפילה, אי"צ לומר פסוק זה, ונשאר בצ"ע.
11) אף השי"ן אינו מוחזק עד לי' יום, ראה לקט ציונים והערות לשו"ע אדה"ז ס"י קיד סו"ס י.
12) על"פי שו"ע אדמו"ר ס"י קיד ס"י, שערי-תשובה הג"ל בשם הריטבי"א, וקצות השולחן ס"י כא ס"ו.
13) לשון סידור אדמו"ר: "על"פי הקבלה אין לקדש הלבנה עד אחר ז' ימים למולד".
14) הנשלמים רק בשעה 11:32 – 'התקשרות' גיליון תנד עמ' 15, וש"י.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקפט

ערב שבת-קודש
פרשת נח
ב' במרחשוון ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות
האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש
הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

בתפילת ערבית הערב, מתחילים בארץ-ישראל לשאול 'טל ומטר' בברכת השנים. בן ארץ-ישראל הנמצא בחוץ-לארץ וכן חו"ל הנמצא בארץ-ישראל – כל אחד מהם ישאל כבני הארץ שנמצא בה. אם התחיל לשאול בארץ-ישראל בו' במרחשוון ואחר-כך יצא לחו"ל, ממשיך לשאול כבני ארץ-ישראל; אך אם נעשה שליח ציבור – ישאל בחזרת-הש"ץ כבני חו"ל.

אין מפסיקים כדי להכריז 'טל ומטר' לפני תפילת שמונה-עשרה.

שכח 'טל ומטר' ונזכר בתוך הברכה, קודם "ה'" של סיום הברכה, חוזר ל"ותן טל ומטר" וממשיך כסדר. נזכר אחר שאמר "ה'" שם, מסיים הברכה ואומר "ותן טל ומטר לברכה" קודם "תקע בשופר". נזכר לאחר שהתחיל "תקע", יאמר זאת בברכת "שמע קולנו", לפני "כי אתה שומע". שכח גם שם, ונזכר אחר ה' של סיום הברכה, יסיים "למרני חוקיך", יאמר "ותן טל ומטר לברכה", וימשיך "כי אתה

שבת קודש פרשת נח

ג' במרחשוון

הפטרה: "דני עקרה" עד "אמר מרחמך ה'" (ישעיה נד, א-ג).

* בימינו נוהגים, אין מכריזים ומברכים תעניות בה"ב.

מנחה: בקריאת התורה בפרשת 'לך-לך', במנחת שבת, וכן בימי שני וחמישי, קוראים לעליית 'לוי' עד "והכנעני אז בארץ"; ולישראל: "וירא ה' אל אברם... וחיתה נפשי בגללך".

יום שני

ה' במרחשוון

תענית 'שני' קמא.

יום רביעי

ז' במרחשוון

יום שלישי בלילה – אור ליום רביעי.

3) ספר-המנהגים עמ' 14. לוח כולל-חב"ד. הטעם הוא, כנראה, כדי להתחיל ולסיים בדבר טוב (רמ"א סו"ס קלח. ועיין שערי-אפרים שער ז ס"ז ונו"כ).
4) שו"ע אדמוה"י סי' ק"ז ס"א.
5) קצות-השולחן סי' כ"א ס"י.
6) לוח כולל-חב"ד. ועי' ההנהגה בראש-חודש (ראה בגיליון 'התקשרות' הקודם; ובקל-חומר מנחה) יש לטפוח על השולחן כדי להזכיר זאת לציבור. ואכן מסר הרה"ח ר"ל שיי גרונו, שלמיטב זכרונו, פעם שאל אותו כיך אדמו"ר נשיא דורנו למה לא טפוח על השולחן להזכיר אמירת 'טל ומטר'.
7) מכאן ואילך על-פי שו"ע אדמו"ר סי' ק"ז ס"ד, לוח כולל-חב"ד.
8) קצות-השולחן סי' כ"א ס"ט, דלא כערך-השולחן סי' ק"ז ס"ו.
9) עי' לוח כולל-חב"ד, א' דחול-המועד סוכות, משערי-

1) ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד.
2) במדינות אשכנז נהגו להתענות בימי שני וחמישי ושני אחריו פסח וסוכות, לפי שחוששין שמא מתוך משהתענות ושמחת המועד באו לדי עבירה, וממיתנים עד שייצאו חודשי ניסן ותשרי (טושו"ע ושו"ע אדמוה"י סי' תצב). ואין מברכין את המתענים בשבת-מברכין-החודש, ולא בשבת ר"ח אייר ומרחשוון (שו"ע אדמוה"י שם ס"ד).
אבל בימינו אלה אין נוהגין בתענית בה"ב, גם (ואדרבה – בעיקר) בחוגי החסידים [למרות שכיך אדמו"ר בעצמו היה מתענה בהם, ובחודש אייר תשמ"ח אף אמר בהם ידברי כיבושין, שמהם נלקחו הדברים הללו]. כמובן, הנהגים להתענות – ימשיכו במנהגם הטוב, ואין להתיר להם אלא לצורך, כמו בשל חולשת בריאות הגוף, אך חובת הכל היא להוסיף ביימי רצון" אלו [בכל ענייני תורה ומצוות, כיוון שהם ימי רצון] בקו השמחה בגלוי, בייקודי הי' ישרים, משמחי לב" – 'התוודעויות' תשמ"ח ח"ג עמ' 258.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ב' במרחשוון ה'תשס"ו – ט' במרחשוון ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ב' במרחשוון	ה' קדוש החדש.. בפרקים אלו.. פרק ט-יא.	ה' גניבה. פרק ג.	מ"ע קנג.
ש"ק	ג' במרחשוון	פרק יב-יד.	פרק ד.	מ"ע קנג.
א'	ד' במרחשוון	פרק טו-יז.	פרק ה.	מ"ע קנג.
ב'	ה' במרחשוון	פרק יח-יט. ה' תעניות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ו.	מ"ע קנג. נט.
ג'	ו' במרחשוון	פרק כ-ד.	פרק ז.	מ"ע נט.
ד'	ז' במרחשוון	פרק ה. ה' מגילה וחנוכה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ח.	מ"ע נט. ספר משנה תורה: הלכות מגילה וחנוכה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.
ה'	ח' במרחשוון	פרק ג-ד. תורת חכם וגוי. ספר נשים והוא ספר רביעי.. ה' אישות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ט.	שם: פרק ג-ד. מ"ע ריג.
ו'	ט' במרחשוון	פרק כ-ד.	ה' גזילה ואבידה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע ריג.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן וציצית ותפילין	זמנ זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', ב' במרחשוון	3.59	4.46	5.08	6.06	8.40	11.24	11.54	4.48.2	5.13
ש"ק, ג' במרחשוון	4.00	4.47	5.09	6.06	8.40	11.24	11.54	4.47.4	5.13
א', ד' במרחשוון	4.01	4.48	5.09	6.07	8.41	11.24	11.54	4.46.7	5.12
ב', ה' במרחשוון	4.01	4.48	5.10	6.08	8.41	11.24	11.54	4.45.9	5.11
ג', ו' במרחשוון	4.02	4.49	5.11	6.09	8.42	11.24	11.54	4.45.2	5.11
ד', ז' במרחשוון	4.03	4.50	5.12	6.09	8.42	11.24	11.54	4.44.5	5.10
ה', ח' במרחשוון	4.03	4.51	5.12	6.10	8.43	11.24	11.54	4.43.8	5.09
ו', ט' במרחשוון	4.04	4.51	5.13	6.11	8.43	11.25	11.55	4.43.1	5.09

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
נח	4.12	4.26	4.16	4.30
לך-לך	4.07	4.21	4.11	4.25

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן
מרו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז
יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב
כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

במרחשוון ייבנה בית-המקדש השלישי

על-ידי שמגלים בעולם את האל"ף, "אלופו של עולם"

בניין בית-המקדש השלישי שייך במיוחד לחודש מרחשוון. והביאור בזה: נתבאר... ששמו של חודש מרחשוון בלשון-הקודש הוא – "בול". וכמבואר במדרש (יל"ש מלכים רמז קפד) "מהו בירח בול, בירח מבול חסר מ', כנגד ארבעים יום, שאף-על-פי שנשבע הקב"ה כי מי נח זאת לי, אף-על-פי-כן מ' יום בכל שנה היו אותם הימים עושים רושם בעולם, עד שעמד שלמה ובנה את בית-המקדש, ופסקו אותם מ' יום, לפיכך כתיב חסר מ', כנגד ארבעים יום שפסקו".

זאת אומרת: קודם פעולתו של שלמה המלך "היו אותם הימים (שבהם התחילו גשמי המבול בתוקפם) עושים רושם בעולם", ועל-ידי מעשיו ועבודתו של שלמה המלך בבניין בית-המקדש, "פסקו אותם מ' יום".

וממשיך במדרש שם: "שמעושה הבית בירח בול, נעשה נעול י"ב חודש, והיו הכל ממלמים על שלמה כו', והקב"ה חשב לערב שמחת בית-המקדש בחודש שנולד בו אברהם, בירח האיתנים זה חודש תשרי כו' שנולד בו אברהם".

ומבאר במדרש שכן מצינו במלאכת המשכן: "בכ"ה בכסלו נגמרה מלאכת המשכן ועשה מקופל עד אחד בניסן כו', והיו ישראל ממלמלין על משה לומר למה לא הוקם מיד, שמא דופי אירע בו, והקב"ה חשב לערב שמחת המשכן בחודש שנולד בו יצחק".

ומסיים במדרש: "ומעתה הפסיד כסלו שנגמרה בו המלאכה, אמר הקב"ה עלי לשלם. מה שילם לו הקב"ה – חנוכת חשמנאי [הקשורה עם חנוכת בית-המקדש, ומשכן (שנגמרה מלאכתו בכסלו) אקרי מקדש]. וכן מרחשוון עתיד הקב"ה לשלם לו" – בבית-המקדש השלישי.

ועל-פי זה מובן שכללות העניין דבניין בית-המקדש השלישי שייך לחודש מרחשוון – שהרי "עתיד הקב"ה לשלם לו" (לחודש מרחשוון) בבניין בית-המקדש השלישי.

ועל-פי זה מובן גם הקשר שבין חודש תשרי לחודש מרחשוון – היינו, שלאחרי שלימות העבודה חודש תשרי, זוכים לבניין בית-המקדש השלישי בחודש מרחשוון.

על-פי האמור לעיל שחודש מרחשוון קשור עם בניין בית-המקדש השלישי – מוכנת גודל מעלת חודש מרחשוון, מאחר שבו נפעל בניין בית-המקדש השלישי, שמעלתו גדולה ממעלת המשכן, בית ראשון ובית שני, מאחר שהוא בניין נצחי כו', שזהו דבר שלא היה לעולמים...

ועל-פי זה מובן גודל העילוי דבית-המקדש השלישי אפילו ביחס למשכן (מעשה ידי משה) – כי בניין בית-המקדש השלישי יהיה בד בבד עם הגאולה האמיתית והשלמה, גאולה שאין אחריה גלות, ואז תהיה העבודה הקורבנות כפועל, בבית נצחי, דירת קבע כו'...

וכל זה נפעל על-ידי עבודת בני-ישראל לגלות בעולם את האל"ף, "אלופו של עולם" שעל-ידי זה מהפכים את ה"גולה" (גלות) ל"גאולה".

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת נח היתשמ"ב.

יתורת-מנחם – התוועדות היתשמ"ב, עמ' 353-354 – בלתי מוגה)

תכלית הכוונה - "שוב"

הסדר של חודש תשרי הוא באופן שתחילה היא ההליכה מלמטה למעלה עד למצב של מסירות-נפש בפועל בהכרזת "שמע ישראל"

ה' אלוקינו ה' אחד" □ לאחר מכן מתחיל סדר של המשכה מלמעלה למטה עד ל"ויעקב הלך לדרכו" שזוהי תכלית הכוונה □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. [בתחילת ההתוועדות ניגנו את הניגון "שאמיל" שהרבי לימד בשמחת-תורה של אותה שנה. לאחר מכן אמר הרבי שיחה שנקודתה המרכזית הייתה שניגון הנ"ל הוא ניגון של געגועים, געגועי הנשמה לאלוקות. לאחר שניגנו הניגון פעם נוספת, אמר: [כשבת פרשת נח תרצ"ג אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר מאמר ד"ה צור תעודה חתום תורה בלימודי.]

ב. על-פי זה מובן שעניין הגעגועים של הנשמה ל"הרים הגבוהים ליעלים", הרי זה לפי שכדרגה זו יש לנשמה מושג, כיוון שקודם ירדתה למטה היתה בדרגה זו; אבל בנוגע לדרגה שהנשמה לא היתה בה מעולם – לא שייך געגועים לדרגה זו, כיוון שאין לה מושג בזה.

והעניין בזה:

עניין הגעגועים יכול להיות ביחס למדריגות נעלות יותר, גם קודם הצמצום, כפי ששיער בעצמו כו', וגם למעלה יותר, בכללות האור שבגילוי. מה-שאין-כן ביחס לעצם האור, ומכל-שכן בהעצמות – לא שייך עניין ולהעיר, שהאמור שגעגועים שייך רק לעניין שמושג אצלו, מהווה הכרח על לימוד פנימיות התורה – כמבואר בספרי חוקרי ישראל מימי הביניים³, שאי-אפשר להיות אהבה ויראה אלא רק לעניין שמשגיג, ובלשון הרמב"ם⁴ "היאך

(1) ראה גם תו"מ ח"ג עמ' 115. וש"נ.

(2) נוסח ברכת "יוצר".

(3) ראה מו"נ ח"ג פנ"א. ועוד. חוה"ל שער אהבת

ה' פ"ג.

(4) הלי' יסוה"ת רפ"ב.

(5) תהילים קד, יח.

הגעגועים, כיוון שהנשמה לא היתה שם. ואף-על-פי ששמות ישראל מושרשות בהעצמות ממש – הרי בהיותן שם אינן בבחינת "נשמה", כך, שאין זה קשור עם המציאות של הנשמה, ובמילא אי-אפשר שיהיה לה מושג בעניין זה.

מה-שאינ-כן בבחינת האור – הנה אף-על-פי שבירידתה למטה הרי היא שלא בערך גם לבחינת האור, מכל-מקום, כיוון שהיתה שם בבחינת נשמה, הרי זה קשור עם המציאות שלה, כך, שהאור יש לו שייכות לעניין הכלים, ועד להגוף, ולכן שייך עניין הגעגועים לבחינת האור.

ג. והנה כאשר הנשמה יורדת למטה ומתגעגעת לשורשה כפי שהיא בהאור שקודם הצמצום – אומרים לה שירידה זו היא צורך עלייה, היינו, שרוקא על-ידי הירידה תגיע לבחינת העצמות.

ועניין זה מרומז בתנועה האחרונה של ניגון הנ"ל – שמבטא את התקווה שסוף-כל-סוף יגיע כו' למעלה יותר מכפי שהיה לפני זה.

ואף-על-פי שמדובר אודות בחינת העצמות, שכיוון שאין לו בזה מושג כלל, לא שייך עניין של געגועים לזה (כנ"ל), ובמילא לא שייך לומר שהירידה שייגע בבחינת העצמות מרווח את הגעגועים (כי כאשר אין עניין של געגועים, לא שייך לרווח את הגעגועים) – מכל-מקום הרי זה פועל שלא יתבטל ממצאותו מצד גודל הגעגועים:

מצד גודל הגעגועים לעלות למעלה, יכול להיות שיתבטל ממצאותו ומעבודתו שצריך לעבוד למטה בגוף; אבל בידוע שירידה צורך עלייה, ורוקא על-ידי העבודה למטה יגיע

לבחינת העצמות – הנה אף-על-פי שלא שייך לומר שעניין זה מרווח אותו, כיוון שאינו יודע כלל מהות הדבר, מכל-מקום, הרי זה פועל שלא יתבטל ממצאותו, ויעבוד את עבודתו למטה, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

ד. ועניין זה שייך במיוחד לסימו של חודש תשרי:

כאשר עומדים לצאת מחודש תשרי, ויעקב הלך לדרכו"ה הנה אף-על-פי שעוברים את כל הגילויים כו', יש לזכור שהכוונה היא בעבודה ד"יעקב הלך לדרכו"ה.

וכמבואר בדרושי חסידות ד"ה ביום השמיני שילח את העם ויברכו את המלך, שתכלית הכוונה היא – "שילח את העם", ומה שנאמר "שילח", קאי על העצמות, שלכן נאמר "שילח" סתם, ולא נאמר מי השולח, כיוון שקאי על העצמות דלא אתרמיז בשום אות וקוץ (כדלקמן ס"ו ואילך).

* * *

ה. הסדר החודש תשרי הוא באופן שתחילה היא ההליכה מלמטה למעלה – החל מראש-השנה, שהוא עניין הקבלת-עול כללי, ואחר-כך עשרת ימי תשובה, שבהם העבודה היא בעומק יותר, "ממעמקים", ובאופן שמיום ליום הולכים מעומק לעומק נעלה יותר, ואחר-כך באים ליום-הכיפורים שהוא הפנימיות דראש-השנה, ועד לתפילת נעילה, שבסיומה עומדים במעמד ומצב של מסירת-נפש בפועל, ומכריזים "שמע ישראל הוי' אלוקינו הוי' אחד";

ואחר-כך מתחיל הסדר של המשכה מלמעלה למטה – החל מד' הימים שבין יום-

תש"ב עמ' 8.

9 ראה ד"ה שיר המעלות דיום ב' דראש-השנה. וש"נ.

10 לקו"ת דרושי ראש-השנה נח, א. ובכ"מ.

11 ראה תו"מ חט"ו עמ' 93. וש"נ.

בשו"ע המחבר כתב "אפילו 'עטרות ודיבון'" ללא פירוט, ופירש המגן-אברהם "והוא הדין 'דאובן (ו)שמעון' וכיוצא בהם", דהיינו כדעת רש"י – שבכולן צריך לומר ג' פעמים מקרא, גם אם יש עליהם תרגום ירושלמי. ולא הביא כלל את הדעה שצריך לקרוא תרגום ירושלמי, וכן פסק בבאר-היטב⁹ ובערוך-השולחן¹⁰. והמשנה-ברורה¹¹ הביא "ויש מחמירין" לקרוא שם תרגום ירושלמי.

אמנם השל"ה¹² חידש, שבפסוקים שאין להם תרגום אונקלוס כמו ברכת-כהנים, צריך לקרוא הן את התרגום והן ג' פעמים את הפסוק כדי לצאת ידי חובה, שמא תרגום זה אינו מקובל מסיני¹³. ועל-פי דבריו כתב המחצית-השקל¹⁴ לנהוג כך גם ב'עטרות ודיבון'. אבל המגן-אברהם ורבנו הזקן שדרכם להביא דבריו לא הביאו זאת, ומוזה דייק בקצות-השולחן¹⁵ שגם לדעת רש"י די בתרגום שלפנינו. גם בכף-החיים¹⁶ הביא מס' פתח-הדביר שדחה את דברי השל"ה מדיוק הגמרא במגילה.

בשו"ע ארמו"ר הזקן¹⁷ העתיק את לשון הרמב"ם, ואח"כ הביא במוסגר¹⁸: "ועטרות ודיבון וגו'" שיש בו תרגום ירושלמי 'מכללתא ומלבשתא וגו' צריך לקרותו". וממה שלא כתב על כך "ויש אומרים", מוכח דסבירא ליה שאין זה סותר את דעת רש"י, וכמ"ש בקצות-השולחן הנ"ל.

אגב, בספר 'קיצור הלכות משו"ע אדה"ז' לסי' רפה (אולי בגלל היותו 'קיצור'), השמיט נושא זה לגמרי, וחבל.

6 שם ס"א.

7 ס"ק ב. עיי"ש בפרמי"ג באשל אברהם.

8 שמות א, ב ועוד.

9 ס"ק ב.

10 ס"א.

11 ס"ק ג.

12 מסכת שבת, פרק נר מצוה ד"ה יש.

13 וראה בספר מ"מ וצינונים להלי' תי"ת פ"א ס"א העי' 40/ב בסופה, שדיק מלשון אדה"ז כאן ס"ב, "שהתרגום זכה מפני שניתן בסיני, כמו יגד שהדותא", שדעתו כמסקנת הרמ"א בשו"ת סי' קצו, קכט, שהלשון הארמי ניתן בסיני ולא התרגום אונקלוס כלשונו. וזה תומך במסקנת הקצות-השולחן דלהלן.

14 למג"א הנ"ל, בסוף דבריו.

15 ס"י עב, בבדי-השולחן ס"ק א.

16 ס"ק ח.

17 סעיף א.

18 להעיר מהידוע משו"ת שארית יהודה (למהרי"ל אחי אדמוה"ז, דף כא, א) "כמו ששמעתי מפי קודשו פעמים רבות, דכל ספק העמיד בתוך חצאי עיגול, ודעתו היתה לחזור ולשנות פרק זה לראות אם צדקו דבריו, ואפשר שהיה על זה איזה קונטרס אחרון", וראה ע"ז במבוא לקונטרס השלחן להגרא"ח נאה אות ח [ביתורת חבי"ד – ביבליוגרפיה (ב), ספרי ההלכה של אדה"ז עמ' כג], ובין השאר במס' 5 שם ישנה הגדרה של "הוספת הלכה לשלימות העניין" שמתאימה לעניינו. עכ"פ, מהסעיף עצמו ללא הוספה זו שבמוסגר (או אם אינה לרבינו הזקן) לא היה צורך בקריאת תרגום ירושלמי וכדעת המג"א (שאדמוה"ז נטה אחריו יותר בצעירותו), ולמעשה ע"פ הקצות-השולחן צריך לקרוא, אבל די בזה.

האם יש קדושה בתיבת 'חשמל'?

לאחרונה מצאתי דנים ('עולם החסידות' גיליון 131 עמ' 13) בשאלה אם מותר ורצוי להשתמש במילה 'חשמל', או שיש בה קדושה כלשהי.

לזכות הרבים, הנני להעתיק את מענה הרבי בנדון (אג"ק שלו חי"א עמ' שנט – 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א סו"ס נב). המענה נכתב להרה"ח המקובל ר' מנחם-זאב גרינגלאס שליט"א, משפיע דישיבת תומכי-תמימים במונטריאול, במענה להערת המקובל מוהר"ר ישעיהו-אשר-זעליג מרגליות ז"ל מירושלים ת"ו [נפתחו ראשית-יבות ונוסף פיסוק. בסוגריים מרובעים הבאתי את הציטטות מן המקורות שציין הרבי]:

במה שכתב אודות התיבה חשמל – שלא להשתמש בה וכו'. הנה צריך עיון גדול היסוד על זה. ומה שמצינו לגמרא הגיגה [ג,א אודות התינוק שדרש בחשמל ויצאה אש וכו'] [ועיין גם-כן בפירוש רש"י יחזקאל א, כו [על הפסוק "וארא כעין חשמל" – לא ניתן רשות להתבונן במקרא זה]] – הרי שם מדבר בהנוגע לעניין, לא בנוגע להתיבה, ובפרט על-פי המבואר בכמה מקומות בענין-חיים, ובכ"ל בפרי הקבלה, שזהו שייך לקליפת נוגה, ועיין בענין-חיים שער החשמל, ובמאמר כ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק', נדפס בהוספות ל'תורה אור' הוצאת קה"ת [עמ' 278 טור ב – "שמתחילת בריאת נשמת אדם הראשון שהיה לו נפש רוח ונשמה דאצילות, ניתן לבושים לנפש רוח ונשמה שלו מ-חשמל, והוא מבחינת חיצונית בינה... ועל-ידי חטא אדם הראשון נפלו החשמלים והלבושים הנזכרים-לעיל בקליפת נוגה..."]. עכ"ל.

ראה גם ב"ספר הליקוטים – דא"ח 'צמח-צדק', ערך 'חשמל' (אות ח, עמ' תתקס"ב ואילך) אודות לבוש חשמל – שהוא מחיצוניות בינה, והוא פרסא (=מסך) המפסקת בין העולמות, והוא על-דרך-משל כמו נקבי הזיעה באדם שלמטה, ויש פרסא שלמעלה מאצילות ויש פרסא שבין "מים העליונים" ו"מים התחתונים", ועד לפרסא שבין קודש לחול, שממנה נמשכת יניקה לקליפות, עיי"ש.

"ואפילו 'עטרות ודיבון'"

אמרו בגמרא¹: 'לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שניים מקרא ואחד תרגום, ואפילו 'עטרות ודיבון'². ופירושו רש"י שם והרמב"ם³ 'ופסוק שאין בו תרגום, קוראהו שלוש פעמים'. ואילו דעת התוספות ורבינו יונה שם היא (מכיוון שנקטו 'עטרות ודיבון' ולא 'ראובן ושמעון' שאין עליהם תרגום כלל), שבפסוק שיש בו אפילו תרגום ירושלמי כמו 'עטרות ודיבון' (שהוא התרגום הנמצא בתרגום אונקלוס שלפנינו), עדיף לקרוא אותו מאשר לומר ג' פעמים את הפסוק. ולפי זה כתבו הרא"ש והטור, שפסוק כמו 'ראובן ושמעון' אין צריך לאומרו ג' פעמים⁴, אבל סיים הטור⁵ שנהגו להחמיר כפירוש רש"י.

(1) ברכות ח,א.

(2) במדבר לב,ג.

(3) כלשנו ס"פ יג מהלי תפילה.

(4) ורבינו יונה הסתפק אם לדעה זו צריך לחזור ג' פעמים בפסוקים הללו, ועיין בבי"ח על הטור דלהלן.

(5) סיי רפה.

הכיפורים לסוכות, ואחר-כך בסוכות שאז היא המשכת המקיפים, ואחר-כך בשמיני-עצרת ושמת-תורה, שאז באה ההמשכה בפנימיות, ואחר-כך "ויעקב הלך לדרכו", שזוהי תכלית הכוונה.

ז. ויובן על-פי האמור לעיל שתכלית הכוונה

האמור שנגעושים שייך רק לעניין שמושג אצלו, מהווה הכרח על לימוד פנימיות התורה – כמבואר בספרי חוקרי ישראל מימי הביניים

והעניין בזה – שתכלית הכוונה היא "שוב" דווקא, ולא "רצוא": כל העניינים שלפני זה הם באופן של "רצוא", והיינו, לא רק העליות הראש-השנה ויום-הכיפורים, אלא אפילו ההמשכות שבסוכות הם גם עניין של "רצוא", להיותם באופן של מקיפים; ואילו הכוונה היא העניין ד"שוב" דווקא, שמתחיל בשמיני-עצרת, שאז באה ההמשכה בפנימיות, ומוזה באים להעניין ד"ויעקב הלך לדרכו".

ז. על-פי זה יובן מה שכתוב¹² "ביום השמיני שילח את העם ויברכו את המלך" – דלכאורה אינו מובן: (א) הרי שילוח העם היה למחרת שמיני-עצרת¹³, ולמה נאמר "ביום השמיני שילח את העם"? (ב) הרי הסדר היה שתחילה ברכו העם את המלך ואחר-כך שילח המלך את העם, ולמה נאמר בכתוב בסדר הפוך – "שילח את העם (ואחר-כך) ויברכו"? (ג) תיבת "המלך" – מתאים יותר לכותבה בתחילת הפסוק: "שילח המלך את העם", ולמה

הוא עניין ה"שוב", "ויעקב הלך לדרכו", שזהו העניין ד"שילח את העם": כיוון שהעניין ד"שילח את העם" הוא תכלית הכוונה, לכן נאמר "שילח" סתם, ולא נאמר מי הוא השולח, דקאי על עצמות ומהות, ולא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ¹⁴. ועל זה נאמר "ויברכו את המלך" – שעל-ידי העבודה ד"שילח את העם" פועלים העניין ד"ויברכו את המלך":

ידוע שעבודה צורך גבוה¹⁵, ועל-ידי העבודה מוסיפים כוח כביכול בפמליא של מעלה¹⁶. וזהו "ויברכו את המלך", שפועלים עלייה בבחינת המלכות, אפילו כפי שהיא "בירח האיתנים"¹⁷, שאז היא בתכלית העילוי – כי, עליית המלכות מצד עצמה היא רק בבחינת האור, ואילו על-ידי העבודה ד"שילח את העם" פועלים בהמלכות ברכה והמשכה מבחינת העצמות, שעליו נאמר "שילח את העם", כנ"ל. וזהו גם מה שנאמר "ביום השמיני שילח את העם":

"שמיני" – עם היותו בספירת הבינה¹⁸, הרי ידוע פתגם הרב המגיד¹⁹ ש"שמיני" הוא מלשון

עבוה"ק חלק העבודה בתחילתו.

(16) ראה איכ"ר פ"א, לג.

(17) מלכים-א ש,ב.

(18) ראה זח"ג רמב"ב, תקו"ז תכ"א (סא,ב).

לקו"ת דרושי שמע"צ פר,ג, ובכ"מ.

(12) מלכים-א ח,טו.

(13) ראה דברי-הימים-ב ז, י"ד – הובא במצו"ד

עה"פ.

(14) ראה לקו"ת פינחס פ,ב, ובכ"מ.

(15) ראה של"ה שער הגדול כט,ב, ואילך.

"שמנונית", ועניין השמנונית מתבטא בכך שיש בה גם מבחינת החכמה, שהרי חכמה ובינה הם תרין רעין דלא מתפרשין²⁰, וגם מבחינת עתיק, שהרי התגלות עתיק בבינה²¹. וזהו "ביום השמיני שילח את העם" – שהכווה על העניין ד"שילח את העם" הוא מבחינת עתיק, כוח העצמות.

ה. והעניין בזה בנוגע אלינו בעבודה: בשביל העניין ד"פוצו מעיינותיך חוצה" היו רבותינו נשיאנו שולחים שלוחים למקומות שונים להפיץ את המעיינות דתורת החסידות, כפי שהיה בכל דור ודור. ובדרות האחרונים – כיוון שמשיה צריך לבוא תיכף ("אט אט דארף שוין משיח קומען"), וביאתו תלויה בהפצת המעיינות חוצה²² – הרי זה במרחב ובריבוי יותר.

צריכים לידע אפוא שאף-על-פי שנוסעים למקום רחוק בגשמיות, וישנם ריבוי אבנים ועפר שמפסיקים בשטח הגשמי, מכל-מקום, דווקא שם יש לו את פנימיות המשלח, שהרי העניין ד"שילח את העם" הוא מבחינת העצם (כנ"ל), ונמצא, שבהיותו בקירוב מקום יש לו רק את החיצוניות, ודווקא על-ידי השליחות יש לו את עצמיות המשלח.

ואלו שמתעקשים ורוצים להיות בקירוב מקום דווקא – הרי זה כמשל מי שעומד לילך לחתונה, וכבר עשה את כל ההכנות, ואפילו צחצה את נעליו... אבל בפועל לא הלך אל החופה! ועל-דרך זה בנמשל, שהרי "לא המדרש עיקר אלא המעשה"²³. וכאמור, שבהיותו בקירוב מקום יש לו רק את החיצוניות, ועוד זאת, שכיוון שאין זה אלא חיצוניות בלבד, הרי מי יודע עד כמה הדבר

(19) ראה ד"ה ביום השמיני שילח את העם תשמ"א פ"ט (ת"מ סה"מ תשרי עמ' רלד). וש"ג.
(20) ראה זח"ג ד.א.
(21) ראה שם קעח,ב.
(22) ראה אגה"ק דהבעש"ט (כתר-שם-טוב בתחילתו. ובכ"מ).
(23) אבות פ"א מ"ז.
(24) ראה בית-דברי ח"א ספ"א. פכ"ד (עמ' 108).
(25) נידה ל,ב.
(26) רפ"ז.
(27) ויצא כה,ד.

וכיו"ב, ואינו אמת וכו'] – כל-שכן בקשר לתפילה בזמנה (החמורה יותר, כדאיתא גם בשו"ת "ט כסלו תשי"א – 'התועדות' ח"א עמ' 134) שההולכים לפי הוראותיו של הרבי חייבים להקפיד על זה, על-כל-פנים שלא להגיע למצב שמגיע חצות וטרם התפללו שחרית.

חזרת ה' אלוכיכם אמת' בשחרית

שאלה: האם צריך לחזור בקריאת-שמע שבתפילת שחרית על המילים 'ה' אלוכיכם אמת' – הרי כבר יצאנו ידי חובה בקריאת-שמע שאחרי ברכות-השחר (ובפרט שזהו חצי פסוק ושם-קודש)?

מענה: שמעתי מתלמידי-חכם אחד, שהואיל וכך תיקנו לקרוא קריאת-שמע בשלמותה עם הברכות, גם כשכבר קיים מצוות קריאת-שמע, תיקנו גם להשלים בה רמ"ח תיבות, כמו בקריאת-שמע שעל המיטה², שבמקורה תיקנו ג' פרשיות כדי לקרוא קריאת-שמע בזמנה.

ואם-כי לעניין קריאת-שמע שעל המיטה אין הדבר כן, כי בספר שער-הכולל³ מביא שבגמרא אמרו ש"הנכנס לישן על מיטתו אומר מ'שמע' עד 'והיה אם שמוע'", רק שהפוסקים הכריעו על-פי המדרש לקרות כל הג' פרשיות שיש בהן רמ"ח תיבות להציל רמ"ח איבריו מן המזיקין (ורק המתפללים ערבית מבעוד יום כפי שהיה נהוג בדרות הראשונים⁴, קוראים את כל ג' הפרשיות כדי לצאת ידי חובה, ולא זהו עיקר התקנה⁵), ע"כ. והביאו ראיה לזה מהנפסק⁶, שבלייל הסדר שהוא "ליל שימורים", אין אומרים כל מה שנוהגים לקרות בשאר לילות כדי להגן, אלא רק פרשה ראשונה שנוכרה בגמרא וברכת המפיל⁷;

– הרי לענייננו ניתן לומר שגם מניין רמ"ח תיבות, "שכל הקורא קריאת שמע כתיקונה, כל איבר נוטל תיבה אחת ומתפא בה"⁸, הוא חלק מעצם עניין קריאת שמע, או על-כל-פנים מהעבודה הרוחנית שלה, וכמו שכתוב בקשר לזה בחסידות⁹, שמצוות קריאת-שמע כוללת כל רמ"ח מצוות-עשה.

ובדבר מה שיש שהנהיגו שכל אחד יאמר תמיד בעצמו את שלושת התיבות ולא יסמוך על הש"ץ, כנראה זה שייך לדעת הכף-החיים¹⁰, שעל-פי הקבלה צריך לומר את ההשלמה דרמ"ח אותיות דווקא במקומה, ולא לשמוע מהש"ץ כשנמצאים באמצע קריאת שמע, אבל הרבי הורה¹¹ שגם באמצע קריאת שמע מוציא אותו הש"ץ באמירתו 'ה' אלוכיכם אמת'.

(1) ע"י הש"ץ, וביחיד 'אני ה' אלוכיכם' (כנפסק בסידור אדה"ז). וראה ב'לוח השבוע', 'התקשרות' גיליון תקכ"ב הערה 52.
(2) שכי' הרבי באג"ק חט"ז עמ' רצד, שכמדומה אג"ש נוהגים ע"פ שער-הכולל פל"ו ס"ד, להשלים גם שם מניין רמ"ח אותיות (אגב, בשער-הכולל סיים שא"א שם תיבת 'אמת', אך בספר-המנהגים עמ' 24 הובא מהיוס' יום' שצריך לאומרה).
(3) הנ"ל בהערה הקודמת.
(4) ברכות ס,ב.
(5) ריכתו השיטות בזה בסידור צלותא-דאברהם ח"ב עמ' תתטו. והסוכרים כן הם ר"ץ ג'אות וריב"א, ומפורש בריב"ו ירוחם (ח"ב נתיב ג, המובא במג"א ס' רלט סק"א), ובס' פירושי רבינו אליהו מלונדריש דייק כך מהירושלמי פ"ק דברכות, וכן דעת מהרש"ל (שו"ת סי' סד) ובכתבי האריז"ל.
(6) עיין שו"ע ונו"כ סי' רלה, וש"נ. שו"ת אדה"ז סו"ס ז.
(7) ראה בתר"י ריש ברכות סד"ה אלא, ועוד.
(8) שו"ע אדה"ז סי' תפא ס"ב.
(9) שו"ע אדה"ז סי' סא ס"ג.
(10) שערי-תשובה לאדמו"ר האמצעי ח"א ס"ע 82.
(11) סי' סא ס"ק טז, שצויין בסי' המנהגים דלהלן (לשליחה).
(12) ספר-המנהגים עמ' 11.

זמן תפילה • חזרת ה' אלוקיכם אמת' בשחרית • האם יש קדושה בתיבת 'חשמל'? • "ואפילו עטרות ודיבון"

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

זמן תפילה

במענה לשאלת רבים בדבר 'זמן תפילה' בהלכה וכיצד זה עולה בקנה אחד עם מנהגנו בעניין – הנה נקודת הדברים:

א. כידוע, על-פי שולחן-ערוך סוף זמן תפילה הוא בסוף "שעה רביעית". מי שלא התפלל, רשאי להתפלל שמונה-עשרה של שחרית גם אחר-כך ("תשלומין", שו"ע אדה"ז פטב), וברכות קריאת-שמע – רק לפי דעה אחת (שרחה שם בסי' נח סו"ס י). אחרי חצות מדינא צריך להתפלל מנחה, ו(אם העובדה שלא התפלל שחרית בזמנה הייתה בשוגג) להשלים אחר-כך שמונה-עשרה של שחרית.

ב. יש לימודי-זכות על המאריכים בתפילה, וגם מהם דורש הרבי שיתחילו על-כף-פנים לפני חצות (ראה אג"ק ו, עמ' שנד. ה, עמ' שיב). למרות שההכנה של כל אחד לפי ערכו (וכלל זה טהרת הגוף) וההתבוננות והכוונה ב"דע לפני מי אתה עומד" הן עיקריות יותר מתפילה בציבור ואפילו מהדיק בזמן תפילה, הרי זה רק עד כמה שנחוצן לאחר כדי להתפלל בכוונה ולא יותר מזה (ראה אג"ק יג, עמ' רלה. יד, עמ' תז).

ג. זמן התפילה המאוחר שלנו בשבת הוא על-פי מנהג והוראת רבותינו, כמבואר ב'תורת מנחם – התועודיות' (ה) תשי"ב ח"ב עמ' 147-144 (ברווקא, אך שם לא ניתן הסבר). בוודאי גם זה קשור עם חשיבות לימוד החסידות לפני התפילה.

ד. למרות האמור לעיל, מי מאנ"ש שאיחר להתפלל וכבר הגיעה שעת חצות, מורים לו (המשפיעים, על-סמך הדרכה מדורות שעברו ומסתמא על-כף-פנים בידעת רבותינו) להתפלל כרגיל. וסומכים על לימודי-זכות שונים, ובלבד שיתפלל (וככל האפשר – בכוונה. ומי שלומד חסידות והולך בדרכיה, אפילו מעט, כנראה כדאי כל זה בשביל תפילתו!).

ה. למעשה: במכתבו הכללי מיום ח"י אלול ה'תשמ"ז (לקוטי-שיחות, כרך לד, עמ' 318) דרש הרבי במפורש: "שתהיה תפילה בזמנה ותפילה בציבור". ואם לגבי תפילה בציבור אמר הרבי (ביחידות) להמשפיע הרה"ח ר' ניסן נעמנוב, תמוז תשל"ג, קובץ היכל מנחם ח"א עמ' ריז) "...אמנם למי שאינו מתפלל באריכות – אין לו שום היתר לפטור את עצמו מתפילה בציבור [כאן דיבר הרבי בצער, ואמר] שיש חושבים שעניין התפילה בציבור מיועד עבור ילדים קטנים

לסיום וחותרם הפסוק (שהוא העיקר) "ונברכו גו' ובורעך" – שזהו גם תוכן המשך הפסוק ד"שילח את העם": "ויילכו לאוהליהם שמחים וטובי לב", כדרשת חז"ל²⁸ שזהו עניין הקשור עם "זרעך" (סיום וחותרם הפסוק "ופרצת").

ומטרדים בעניינים הגשמיים, לא רק ראשו ורובו, אלא גם כולו (כמבואר בהקדמה לדרך-חיים).

אי-אפשר שיהיה רק העניין ד"שוב" ללא "רצוא", אלא צריך להיות גם ה"רצוא"

אלו שמתעקשים להיות בקירוב מקום – הרי זה כמש"ל
מי שעומד לילך לחתונה, וכבר עשה את כל ההכנות,
אבל בפועל לא הלך לחופה!

ועד שבאים להעניין ד"נחלה בלי מצרים"²⁹ והגעגועים. יש צורך ב"רצוא" ו"שוב" שניהם יחד, אלא, שהרצוא ושוב צריכים להיות במזיגה נכונה³², היינו, שהרצוא לא יהיה בתוקף ביותר, שאז עלול להתבטל מעבודתו, וכמו כן שהשוב לא יהיה בתוקף ביותר, ללא רצוא, בכדי שלא ישכח על שליחותו.

וכאשר הרצוא והשוב הם במזיגה נכונה, הנה לא זו בלבד שאינם סותרים זה לזה, אלא אדרבה, שהם מסייעים זה לזה.

ואז ממלאים את השליחות של הפצת המעיינות כדבעי, ופועלים ביאת "דוד עבדו", בקרוב ממש.

❗ בעניין הנ"ל יש צורך להבהיר פרט נוסף: ישנם כאלו שהולכים אמנם בתנועה ד"שוב", אבל בהליכתם שוכחים הם לגמרי אודות ה"שילח"... כיוון שנעשים טרודים

(קטעים מהתועדות שבת-קודש פרשת בראשית, מברכים החודש מרחשוון, ה'תשי"ט. יתורת-מנחם – התועודיות תשי"ט, חלק ראשון (כד) עמ' 183-189 – בלתי מוגה)

(31) יחזקאל לו, כה.
(32) ראה תו"א וישלח כה. ב. ובכ"מ.

(28) יומא ט, א.
(29) שבת ק"ח, טע"א.
(30) ראה לקמן הערה 68 בגוף השיחה.

פעילות עם "אנשי-חיל"

"מכיוון שנוכח כאן אחד מהצבא, שהוא גם קצין בצבא, וקצין דתי ועם זקן שלם, ובצבא הרי נהוג ששרים 'מארשי' ידאג אפוא שיושר כאן 'מארשי' □ על פעילות חבי"ד עם חיילי צה"ל בשנים הראשונות □ רשימה ראשונה

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

מאז ומעולם הקדיש הרבי תשומת-לב מיוחדת לפעילות בקרב חיילי צה"ל. הפעילות התמסדה במשך השנים, וקיבלה דפוסים קבועים, של פעילות המקיפה את כלל חיילי צה"ל, כשהיא מאורגנת על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד ומתואמת עם גורמי הצבא השונים. כך התבטא הרבי בשנת תשמ"ב ('מקדש מלך', כרך ד, עמ' תלז):

ובפרט שבצבא כבר רגילים לקבל החלטות שונות בנוגע לפעולות צעירי-אגודת-חב"ד וכיוצא-בזה.

מפילים פחד על "הצד שכנגד"

המקום – 770. הזמן – שבת-קודש פרשת במדבר תשי"ד. המעמד – התוועדות כ"ק אדמו"ר לרגל שבת מברכים סיוון.

בשיחה השלישית בהתוועדות דיבר הרבי על "יוצאי צבא". כמוקד הדברים – הטעם שבני-ישראל נזקקו ל"יוצאי צבא", אף-על-פי שהיו להם ענני כבוד; התנאי הראשון שנדרש מ"יוצאי צבא" הוא שלא יהיו בעלי מומין, כלומר שהם שלמים ברוחניות, ובזכות זה הפילו פחד על אומות-העולם (ומצד זה גופא היו ענני הכבוד); ההוראה מהנ"ל – גם תלמידי ישיבות שאינם "יורים" בפועל, הרי עצם מציאותם פועלת על הצד שכנגד שיהיו

יראים להילחם. השיחה נדפסה ב'תורת מנחם' תשי"ד, כרך יא, עמ' 281-279. הרקע לאמירתה הוא לכאורה, פרשת-השבוע ("בנוגע למניין בני-ישראל שבפרשתנו"). אולם בסיום השיחה כפי שנדפסה (שם) נאמר: "ומכיוון שהסדר ד"צבא" הוא שהיציאה למלחמה היא מתוך "מארש" [=שיר לכת] – ינגנו עתה "מארש".

בפועל אמר הרבי דברים נוספים בסיומה של אותה שיחה (בערך):

מכיוון שנוכח כאן אחד מהצבא, שהוא גם קצין בצבא, וקצין דתי ועם זקן שלם, ובצבא הרי נהוג ששרים "מארש" ידאג אפוא שיושר כאן "מארשי"...

אחר-כך הפטיר הרבי: "הוא חלש כמו אחרי תענית..."

"אל חיילי צה"ל"

כמחצית השנה לאחר-מכן פרסם כתב-העת "מחניים", שהופיע מטעם הרבנות הצבאית ויועד לחיילים הדתים ששירתו בצה"ל, מאמר שנשא את הכותרת "מדברי האדמו"ר מליובאוויטש אל חיילי צה"ל". בדברי הרקע של המערכת נכתב כדלהלן:

"לפני חודשים מספר ביקר אחד מקציני הרבנות הצבאית, הנמנה על חסידי חב"ד, אצל האדמו"ר מליובאוויטש בארצות-הברית.

ויהי הגשם על הארץ (ז,יב)

כשהורידו הורידו ברחמים שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה (רש"י)

בוא וראה גודל מעלת התשובה. במשך מאה ועשרים שנה האריך הקב"ה את אפו, אולי יחזרו אנשי הדור בתשובה, אך הם לא חזרו, דבר שמראה על עוצם ירידתם ושפלותם. ואף-על-פי-כן, גם לאחר ששכר התחיל המבול, היה הדבר תלוי באנשי דור המבול, ואילו חזרו או בתשובה (ואפילו הרהור של תשובה), הרי בשעתא חרא וברגעא חרא, היו מי המבול נהפכים לגשמי ברכה.

(ספר-השיחות תשמי"ח, כרך א, עמ' 26)

ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה (ז,יב)

ולהלן (פסוק יז) הוא אומר ויהי המבול. אלא כשהורידן - הורידן ברחמים. שאם יחזרו, יהיו גשמי ברכה; כשלא חזרו, היו למבול (רש"י)

יש לתמוה, הרי בפסוקנו נאמר שהגשם נמשך "ארבעים יום וארבעים לילה"?! ויש לומר על-פי המבואר בחסידות, שהמבול בא לטהר את הארץ מטומאתה, ולכן נמשך ארבעים יום, כדוגמת המקווה ששיעורו ארבעים סאה. והיינו, שהמבול הוא עונש רק עבור אנשי דור המבול, אך כשלעצמו הוא עניין חיובי, טהרת הארץ. לפי זה מובן, שהגשם – גשמי ברכה – נמשך ארבעים יום, שהרי פנימיות המבול היא גשמי ברכה, טהרת העולם.

(לקוטי שיחות, כרך כה, עמ' 26)

וישאר אך נח (ז,כג)

אך נח: לבד נח, זהו פשוטו. ומדרש אגדה: ...גונח וכוהה דם מטורח הבהמות והחיות. ויש אומרים שאיחר מזונות לארי והכישו, ועליו נאמר הן צדיק בארץ ישולם (רש"י)

מנין לו לרש"י, בפשטות הכתובים, שהיה זה ארי שהכיש את נח? אלא שלרש"י היה קשה: ודאי עזרו בניו של נח לאביהם בטיפול בחיות ובהמות, ואם-כן, מדוע, רק נח גנח וכוהה דם, ולא בניו? כדי לתרץ שאלה זו הביא רש"י פירוש נוסף, שנח איחר מזונות לארי והכישו: הארי הוא המלך שבחיות, ונח עצמו זן אותו. לכן כשהתאחרו מזונותיו של הארי, נשך את נח. רמז לכך: תיבת אך. תיבה זו נדרשת נוטריקון: אריה הכישו (אות "ה" שבראש התיבה אינה מאותיות ה"פעל").

(לקוטי שיחות, כרך ה, עמ' 51)

* * *

ביאור הדברים על-פי רוחניות:

נח, אף שהיה "איש צדיק", מכל-מקום עסק וטרח בפרנסת כל ברואי העולם, כולל גם הבהמות והחיות. ואף שהדבר היה קשור בסבל אישי ("ארי הכישו", "גונח וכוהה דם") מכל-מקום לא חדל מעבודתו זו.

מכאן ההוראה לכל אדם, גם מי שהוא "צדיק תמים", שעליו לעסוק ב"פרנסת" יהודים במזון רוחני. כולל גם יהודים שהם בבחינת "חיות" או "בהמות" בעיניו. ואף אם הדבר קשור בסבל אישי, עליו לדבוק בעבודה קדושה זו.

(לקוטי שיחות, כרך ה, עמ' 51)

פרשת נח

ויבא נח ובניו ואשתו... אל התיבה (ז,י)

"תיבה" רמוז לתיבות התורה והתפילה. אין אדם יכול להסתפק בכך שהוא עצמו כנס לתיבות התורה והתפילה, כלומר, שנמצא במצב של קדושה ועילוי. מחובתו "להכניס" גם את בני ביתו – "בניו ואשתו" – אל התיבה.

יתרה מזו: רז"ל אמרו (רש"י דברים ו) "בניך – אלו התלמידים", ו"אשה" רומז למקבל. "בן" ו"אשה" כוללים אפוא את כל בני-ישראל, כי כל בני-ישראל, שהם קומה אחת שלמה, מקבלים זה מזה.

כשאדם מכניס ל"תיבה" עוד יהודי, הוא זוכה לעזר ולסיוע מלמעלה בעבודתו הפרטית, ככתוב (פסוק טז), "ויסגור ה' בעדו". וכפי שאמרו רז"ל (תמורה טז), שכאשר העשיר משפיע לפני, מתברכים שניהם, הן הנותן והן המקבל.

(לקוטי שיחות, כרך א, עמ' 8-10)

שניים שניים באו... אל התיבה זכר ונקבה (ז,ט)

בכל "תיבה" שבתורה שני פירושים – "זכר" ו"נקבה". "זכר" – בחינת רחמים וחסד; "נקבה" – בחינת דין וגבורה.

(כתר שם טוב, סימן כא, עמ' 8)

נבקעו כל מעיינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו (ז,יא)

שני סוגי טרדות מונעים את האדם מעבודת ה':

(א) "מעיינות תהום רבה" – טרדות הבאות מדברים פחותים וגשמיים, טרדות ודאגות הפרנסה וכיוצא בזה.

(ב) "ארובות השמים" – טרדות הבאות מדברים נעלים ורוחניים, כמו הטרדות של עסקנות ציבורית וכיוצא בזה.

העצה לשני סוגי הטרדות האלה היא – "בוא אל התיבה", להיכנס אל תוך תיבות ואותיות התורה והתפילה.

(לקוטי שיחות, כרך א, עמ' 5)

ויהי הגשם על הארץ (ז,יב)

גם עניין בתורה שהוא בעל תוכן שלילי, כגון עונש המבול, הנה לפי הפירוש הרוחני – כפי שהתורה נלמדת בעולמות העליונים – כולו קודש. זהו שנאמר במדרש (בראשית רבה פ"ה א): "מתחילת ברייתו של עולם לא היה קילוסו של הקב"ה עולה אלא מן המים... עמד דור המבול ומרד בו... אמר הקב"ה יפנו אלו ויעמדו ויבואו אותן שישבו בהן מקורם. הרא הוא דכתיב ויהי הגשם על הארץ" (הגשם, כלומר, אותו הגשם שהיה מששת ימי בראשית, רש"י). היינו, שמצב העולם במשך המבול רומה למצבו הנעלה בתחילת בריאתו – עולם המקלס את הקב"ה.

(לקוטי שיחות, כרך ל, עמ' 16)

"השפעה דיראת-שמים"

מיהו אותו קצין דתי? ובכן מדובר בהרה"ה ר' לייבל (יחיאל-מייכל-יהודה-לייב) שיחי' זלמנוב מבני-ברק, ששירת ברבנות הצבאית מאז גיוסו בחנוכה תשי"ב ועד שחרורו בחודש אלול תשי"ד. אם כי המשיך לפעול עם אנשי הצבא – "אנ"ח" – אנשי-חיל, בלשונו של הרבי.

בכ"ז בניסן תשי"ב כתב הרבי לאבי הנ"ל (איגרות-קודש, כרך כא, עמ' קנב-קנג):

כותב על-דבר בנו יחיאל-יהודה שיי שסידרו אותו ברבנות הצבאית בהשפעתו על בנו שיי להגדיל את אור דני ה' נשמת אדם הנמצא בתוכו, ובפרט שעל-ידי זה יוכל גם-כן לראות פירות בהמושפעים שלו בתוך הצבא, אשר שם נחוצה ביותר וביותר

האדמו"ר התעניין בבעיות הדת בצה"ל ואף אמר "תורה" לכבוד הקצין הצעיר לצה"ל..."

לאחר הפרסום הגיב הרבי בשורת הערות (איגרות-קודש, כרך י, עמ' קצג, רטד-ריו) וביניהן: (1) יש שם עירוב עניינים ואי-דיוק בהעתקה ובסדר הדברים, במידה גדולה. (2) חבל שלא נרשם שזהו תרגום ("העתקה מאידית") ובלתי מוגה ("ואינו מוגה על-ידי"). (3) להבא יש להשמיט כפילויות. (4) להוסיף ביאור – לפחות בחצאי-עיגול – ולנסח את הדברים בדרך מן הקל אל הכבד.

למרות ההערות, הדגיש הרבי "שלמרות כל הנ"ל נכון הדבר שהדפיסו ב'מחנים' ולסלול דרך... לזה".

מדברי האדמו"ר מליובוויטש אל חיילי צה"ל

עיהו וסעות-לאיתעשה נעשים האברים והי נידים הנימיום שלמים שישו שרותותיו ונשפיות קשרים זה בזה.

ישנו אצל, ופן של גולס וקסטר אמ שהעלם הא כללות העולם אל שהעלם הוא רק בעצמו מצד הציר. עבודתו שאו יכול להיות שבתחיות יהיה שלם ובגשי מיות לא, או שבנשפיות יהיה שלם וברוי גיות לא, אך זהו מצד התפא ולא מצד סרך הבריאה. מה שאנתנו רוצים נוסח שצי ריכוס לתשתל בנה הוא שיהיה כפי שצריך להיות מצד הבריאה, שנשפיות ורוחניות יהיו שורים זה בזה כמאור"ל חש בראש יעסוק בתורה שבאם רק יסוד כמקום המתאים הרי: כשיתק חש בראש והש בתורה ושאר האברים, הנה על ידי העסק בתורה יוסרו סיהואיו גם כנשפיות.

זהו יוצא צבא מה שנאמר "סכו עשרים יוצא צבא", שאותו מספר של סכו עשרים, אותו מספר היו יוצאי צבא. והרי הקלא בזה הוא איד זה יכול להיות שבין כל כך הרבה יחורים לא היו כעלי מסיפ אד מוכא בפנרס, בששעת סחו תורה – שאו היה מספר כפי שהוא מצד הבריאה – הרי מסאת הנינו של סחו תורה סחו תפארו כפי כנשפיות והלם שהמיון תה שנה אחרי סחו תורה אד הם עמדו עוד אז באנתה תנעת של סחו תורה, ולכן היו כולם יוצאי צבא מסאת הקישור בין הרוחניות והנשפיות.

וכן חיו צריכים ליוצאי צבא לפרט שחז עניי הכבוד היו צריכים גם ליוצאי צבא שהכונה בהם היא שישות כהותיות משום שיש להם נפא שחז עניי הכבוד וש

פעלו את אשר פעלו, הרי זה ששום שבתוך הצננים היו יוצאי צבא. מה פעלו יוצאי הצבא הם. פעלו ש"מראם ותיחם יהיה על כל העטים" – שמה נפל על כל העטים – שחזו הסעם הפסוק לשם מה היו צריכים יוצאי צבא – שפכתחילה לא יצאו למלחמה. – שחזו גורל ההטא של עמלק שכל הנויים יש להם הקו: פרט לעמלק ש"אוד ריתו עדי אבד" טשום שעמלק יצא למל ושה עם ישראל משא"כ כל האומות יראו מה – וכך היה הסדר בכיבושו של משה רבינו את כל האנפות: שמה אפר לקוסה ה' ופיצו אויביו". וכך באמת נעשה הרבי. – והנה הדבר בין כבוש משה לכבוש יהושע יצבוש יהושע היה על ידי סחמות סמאון כו טעה – עלע ממלחת סחזו יעזו שיהיה הנהג לכבוש יהושע – היה על ידי זה שגפל פחד על כל הנמים – וזהו פעלו יוצאי הצבא שלמרות זאת שבפועל לא יצאו למלחמה, אך פה נוסף שהנוס ידעו שהלורים ישנם יוצאי צבא פעל הרבי שלא יצאו למלחמה להלחם בישראל, טשום שידעו שינעם יוצאי צבא בישראל ולכן יראו פמה. וכמלא הרי גם את עלא יצאו לעולם, שאינם צריכים לירות בפועל נמאיים הם כמותלי בתי כסיות ובתי מדרשות, אך זה נוסף שינעם מציאות כו של תלמידי תישיבות, הרי זה: פועל על תעד שבכני שיראים הם כמתיחלה להלחם משום שידע עים הם שפסיות. וכמלא הרי גם את אלה שאינם יוצאים להלחם בפועל הרי צריכים צבא. צבא יעזו וכו' והיו. והסדר צבא הוא לכבוש פנרס. הרי צריכים לאסר מרס.

ניצוצי רבי

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין נ. י.

ביה, יש מניח ה'תש"ד
ברוקלין, נ. י.

הרה"ח רואח אייז עוסק בציצ
וכו' מה"ר יהואל סיכל יהודא
ליב שי' וזוג' סרת הניא מלכה
תחי'

שלום וברכה:

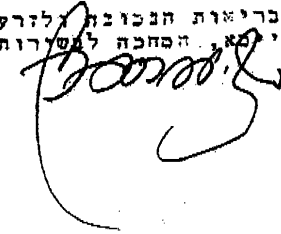
במענה על מכתבם סוף מניח והקודמים, בהגיתי
לקרות שהושב סגב בריאותם, ויהייר סהשיחת שיסרו
כל ההעלמות והסתירים המכלבלים פעבודת ה ונהנהגה
בזרכיו, ויוכלו לגשר טוב, אשר סילא השי"ת משאלות
לבנם לטובה בזרעא חייא וקיימא.

פותג אשר שבוז זה ססיום את שרותו. ובודאי
למותר לעוררו, אשר יחזק בהקשרים אתם ככל יכלתו
באופן האפשרי והסתאים, וגם, אם בשביל זה צריך
להשאר אצלם עוד איזה ימים, כי האפשריות שיש לו
עיתו להשפיע על החיילים לחזקם בתורה ומצות ולקרנ
עוד יותר את לבם לאביהם שבשמים. הוא יקר מכל יקר.
ובטוח הקביה לשלם נעז זה כמה פעמים כמה, בכל
המצטרן לו ולזוג' תחי'. קשהילאן לומר הדרכים
כזה, ובודאי יוכל לסצאם בהתענינות הסתאיסאנאוליי
אחד הדרכים הוא גייב השתתפות בהמכתב עתי קיצא
לאור על ידם.

כהגים חוברת כז-כח נתקבלה. וכשיתקבלו השאר
יאשרו אותם.

איכני יודע הנוהג כזה, אם עושים מעין סגיבת
פרידה אצל החיילים כשעוזבים השרות, ואנ יש סקום
לקבעה ביום סיוהג המתאים כמו היי אלול וביו"ט.

בברכה לבריאות הנכונה ולזרעא
חייא וקיימא, הסחכה למשרות
סוכות

איגרת הרבי להרב ליובל שיחי' זלמנוב ערב סיום שירותו הצבאי, בה מעודדו הרבי לנצל את יכולתו
להשפיע על החיילים, "כי האפשריות שיש לו על ידי זה להשפיע על החיילים לחזקם בתורה ומצוות
ולקרנ עוד יותר את לבם לאביהם שבשמים - הוא יקר מכל יקר".

ניצוצי רבי

עניין הקורבנות ושוב - חסידות. סעודה
שלישית ארכה כשעה וחצי... שירים
חסידים... גם בסעודה שלישית אמר הקצין
דברי תורה ושוב - חסידות. ובכל הרצאותיו
הוא מעמיד את הדגש על קיום תורה ומצוות.
ורואים שדבריו יוצאים מן הלב ועל כן מכבדים
אותו החיילים".

ההשפעה דירת-שמים במרץ גדול ובדברים
היוצאים מן הלב, וכמו שכתוב והיה מחנך קדוש,
וכדמוכח מעניין דאשת יפת-תואר וכו'.

ומטובו לפרוש בשלום בנו יחיאל-יהודא שי'
ולמסור לו ברכתי, אשר יזכהו השי"ת להשתמש
בהכוונת הצפונים בו, מורשת אבות דגוע אנ"ש
להביאם אל הפועל ולהשפיע על כל סביבתו בנר
מצווה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת
החסידות.

אתערותא דלעילא

"רואים שדבריו יוצאים מהלב"

ב'מחניים' (כסלו תש"ו) נאמר: "לאחר מכן
מסר האדמו"ר בקבוק יי"ש לידי הקצין וביקשו
שישתה "לחיים" בשמו עם קציני וחילי
צה"ל".

על פעולותיו של הרב זלמנוב ניתן ללמוד מן
הצד:

בתוך רשמי עיתונאי (שלמה יהלומי) "שבת
במחנה צבאי" שפורסמו באחד מכתבי-העת
(אולי 'שערים') נכתבו הדברים הבאים:

לימים סיפר הרב זלמנוב ל'כפר חב"ד'
(גיליון 558 עמ' 28):

"...בליל שבת לפני קבלת שבת הרצה קצין
הדת (בחור כהלכה, תלמיד-חכם ומקובל על
החיילים) לפני כשלוש מאות וחמישים חייל...
והתוכן כולו חסידות, שלא קשה היה להבחין
שממקור חב"ד הוא. ואמנם חסיד
ליובאוויטשי הוא הקצין... אחרי הרצאתו קרא
לאחד החיילים להתפלל תפילות קבלת שבת...
למחרת... לפני קריאת התורה דיבר הקצין על

"בהתוועדות שבת מברכים חודש סיוון
קיבלתי מהרבי שליט"א בעצמו (מבלי
שהזמנתי, כפי שהיה נהוג בתקופות מאוחרות
יותר) שני בקבוקי משקה: האחד "עבור אנשי
הצבא" והשני עבור "צעירי-אגודת-חב"ד"
(הייתי אז פעיל גם במרכז צא"ח בתל-
אביב)..."

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות"
ישירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915